

» justitiam vestram coram hominibus, ut videamini ab
 » eis, alioquin mercedem non habebitis apud Patrem
 » vestrum, qui in caelis est¹ : » debet quaestio ista dissolvi,
 ut noverimus quemadmodum Domino obtemperemus,
 nec obtemperare illi non possimus, cum eum contra ju-
 bere audimus. Hac dicit : « Luceant opera vestra coram
 » hominibus, ut videant bona facta vestra². » Hac dicit :
 « Cavete facere justitiam vestram coram hominibus, ut
 » videamini ab eis. » Vultis nosse quam sit ista quaestio
 dissolvenda, et nisi dissolvatur, moleste erit, si remaneat
 insoluta? Quidam homines faciunt bene, et timent vi-
 deri; et omni studio, quantum possunt, cooperiunt bona
 opera sua. Captant quando neminem videant : tunc ali-
 quid porrigunt, timentes ne offendant in illud praeceptum
 ubi dictum est : « Cavete facere justitiam vestram coram
 » hominibus, ut videamini ab eis. » Non autem Domi-
 nus jussit bona opera abscondi, sed in bonis operibus
 laudem humanam non cogitare. Denique cum dixit :
 « Cavete facere justitiam vestram coram hominibus : »
 ubi finivit? « Ut videamini ab eis. » Ut ideo faciant, ut
 videantur ab hominibus; hunc fructum boni operis quaerant,
 hunc ferant : nihil aliud expectent, nihil superioris
 et coelestis commodi concupiscant. Sed si ideo solum
 faciat, ut laudetur : hoc prohibuit Dominus. « Cavete
 » facere. » Quomodo? « Ut videamini ab eis. » Cavete
 hunc habere fructum, visionem hominum.

IV. Jubet autem videri opera nostra, et dicit : « Nemo
 » accendit lucernam, et ponit eam sub modio, sed super
 » candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt. »
 Et, « Sic luceant opera vestra coram hominibus, ut vi-
 » deant, inquit, bona facta vestra. » Et non ibi remansit :
 sed, « Glorificent, subjunxit, Patrem vestrum, qui in

¹ Matth. vi, 1. — ² Id. v, 16.

» caelis est. » Aliud est in bono opere quaerere laudem
 tuam, aliud est in bono opere quaerere laudem Dei.
 Quando quaeris laudem tuam, in visione hominum re-
 mansisti : quando quaeris laudem Dei, aeternam gloriam
 acquisisti. Sic ergo faciamus, ut non videamur ab ho-
 minibus, hoc est, sic faciamus, ut visionem hominum
 pro mercede non quaeramus : sed sic faciamus, ut a vi-
 dentibus et imitantibus gloriam Dei quaeramus, et cognos-
 camus quod si nos tales non faceret, nihil essemus.

SERMO CCCXXXIX¹.

In die ordinationis suae, I.

I. HODIERNUS dies iste, fratres, admonet me attentius
 cogitare sarcinam meam. De cujus pondere etiam si mihi
 dies noctesque cogitandum sit, nescio quo tamen modo
 anniversarius iste dies impingit eam sensibus meis, ut ab
 ea cogitanda omnino dissimulare non possim. Et quanto
 anni accedunt, imo decedunt, nosque propinquiores fa-
 ciunt diei ultimo, utique quandoque sine dubitatione
 venturo, tanto mihi est acrior cogitatio, et stimulus ple-
 nior, qualem Domino Deo nostro rationem possim red-
 dere pro vobis. Hoc enim interest inter unumquemque
 vestrum et nos, quod vos pene de vobis solis reddituri estis
 rationem, nos autem et de nobis et de omnibus vobis. Ideo
 major est sarcina : sed bene portata majorem comparat
 gloriam; infideliter autem gesta ad immanissimam pre-

¹ Alias 25, ex 50 homiliis.

cupitat poenam. Quid ergo mihi hodie maxime faciendum, nisi ut commendem vobis periculum meum, ut sitis gaudium meum? Periculum autem meum est, si attendam quomodo laudatis, et dissimulem quomodo vivatis. Ille autem novit, sub cuius oculis loquor, imo sub cuius oculis cogito, non me tam delectari laudibus popularibus, quam stimulari et angi quomodo vivant qui me laudant. Laudari autem a male viventibus nolo, abhorreo, detestor: dolori mihi est, non voluptati. Laudari autem a bene viventibus, si dicam nolo, mentior: si dicam volo, timeo ne sim inanitatis appetentior quam soliditatis. Ergo quid dicam? Nec plene volo, nec plene nolo. Non plene volo, ne in laude humana periclititer: non plene nolo, ne ingrati sint quibus prædico.

II. Sarcina autem mea est, quam modo audistis, cum Ezechiel propheta legeretur: parum est enim quia dies ipse admonet nos eandem sarcinam cogitare: insuper etiam talis lectio recitata est, quæ nobis incutiat magnum timorem, ut quid portemus cogitemus; quia nisi nobiscum qui imposuit portet, deficimus. Ecce audistis: « Terra, » inquit, super quam induxero gladium, et posuerit sibi » exploratorem, qui videat gladium supervenientem, et » dicat et denuntiet: si veniente autem gladio taceat ille » explorator, et superveniens gladius super peccatorem, » occidat; peccator quidem pro sua iniquitate morietur; » sanguinem autem ejus de manu exploratoris inquiram. » Si autem viderit gladium supervenientem, et tuba ceci- » nerit, et annuntiaverit; et ille cui annuntiat non obser- » vaverit; ille quidem in sua iniquitate morietur, explo- » rator autem animam suam liberavit. Et tu, fili homi- » nis, exploratorem posui te filiis Israël. » Exposuit quid dixerit gladium, exposuit quid dixerit exploratorem, expo- » suit quam dixerit mortem. Non nos permisit in obscuri-

tate lectionis excusare negligentiam nostram. « Posui te » ergo, inquit, exploratorem. Si dixerō peccatori: Morte » morieris, et tu tacueris, et ille in peccato suo mortuus » fuerit; ille quidem in peccato suo morietur » digne et » juste, « Sanguinem autem ejus de manu tua requiram. » Si autem tu dixeris peccatori: Morte morieris, et ille se » non observaverit; ille in iniquitate sua morietur, tu » vero animam tuam liberasti¹. »

III. Relevate ergo, fratres, relevate sarcinam meam, et portate mecum. Bene vivite. Natalis Domini imminet, pascendos habemus compauperes nostros, et cum eis communicanda est humanitas. Vobis autem fercula mea verba ista sunt: pascere omnes pane tractabili et visibili non sufficio. Inde pasco, unde pascor. Minister sum, paterfamilias non sum. Inde vobis appono, unde et ego vivo. De thesauro Dominico, de epulis illius patrisfamilias, qui propter nos pauper factus est, cum dives esset, ut ejus paupertate nos ditaremur². Si panem vobis ponerem, fracto pane singula frusta ablaturi eratis: etsi ego multum ponerem, perparum ad singulos perveniret. Modo autem quod dico, et omnes totum habent, et singuli quique totum habent. Numquid enim verbi mei inter vos syllabas divisistis? Numquid ipsius producti sermonis singula verba abstulistis? Unusquisque vestrum totum audivit: sed videat quomodo audivit; quia erogator sum, non exactor.

IV. Si non erogem, et pecuniam servem, terret me Evangelium. Possem enim dicere: Quid mihi est tædio esse hominibus, dicere iniquis: Inique agere nolite, sic agite, sic agere desistite? Quid mihi est oneri esse hominibus? Accepi quomodo vivam, quomodo jussus sum, quomodo præceptus sum, assignem quomodo accepi: de

¹ Ezech. xxxiii, 2-9. — ² 2 Cor. xviii, 9.

aliis me reddere rationem quo mihi? Evangelium me terret. Nam ad istam securitatem otiosissimam nemo me vinceret. Nihil est melius, nihil dulcius, quam divinum scrutari, nullo strepente, thesaurum: dulce est, bonum est. Prædicare, arguere, corripere, ædificare, pro uno quoque satagere magnum onus, magnum pondus, magnus labor. Quis non refugiat istum laborem? Sed terret Evangelium. Processit quidam servus, et ait domino suo: « Sciebam te hominem molestum, metere tibi non seminasti; servavi pecuniam tuam, nolui eam erogare, tolle quod tuum est¹. » Si aliquid minus est, indica; si integrum est, noli mihi molestus esse. Ait autem ille: « Serve nequam, ex ore tuo te condemnabo. » Quare hoc? Quia avarum dixisti me: lucra mea quare neglexisti? Sed timui dare ne perderem: hoc dicis. Plerumque enim dicitur: Quid corripis? Perit ad illum quod dicis, non te audit. Et ego, inquit ille, nolui dare, ne perderem pecuniam tuam. « Ego veniens cum usuris exigerem. » Erogatorem, inquit, posueram te, non exactorem. Tu exerceres erogationem, mihi relinqueres exactionem. Hoc ergo timens unusquisque, videat quomodo accipiat. Si ego erogans timeo, qui accipit securus esset debet?

V. Qui malus fuit heri, bonus sit hodie. Hæc est ergo erogatio mea. Qui malus fuit heri, bonus sit hodie. Malus fuit heri, et non est mortuus. Si mortuus, esset, et malus esset, isset unde non redisset. Malus fuit heri, vivit hodie: prosit illi quod vivit, non male vivat. Quare ergo diei hesterno hodiernum vult addere malum? Longam vitam vis habere; bonam non vis? Quis longum ferat malum vel prandium? Usque adeo cæcitas mentis occalluit, usque adeo surdus est homo interior, ut omnia bona velit habere præter se ipsum? Vis habere villam?

¹ Luc. xix, 21.

Nego te habere velle malam villam. Uxorem vis habere? Non vis nisi bonam: domum non nisi bonam. Quid curram per singula? Caligam non vis habere malam, et vis habere vitam malam? Quasi plus tibi noceat mala caliga, quam vita mala. Cum tibi caliga mala et constricta nocuerit, sedes, discalceas te abjicis, aut corrigis, aut mutas, ne digitum lædas: et calceas te. Mala vita est, qua animam perdis. Sed plane hoc video unde fallaris. Caliga nocens dolorem facit, vita nocens voluptatem: illud nocet, illud libet. Sed quod ad tempus libet, postea pejus dolet. Quod autem ad tempus salubriter dolet, postea infinita voluptate et abundantanti gaudio lætificat; secundum illud quod scriptum est: « Qui seminant in lacrymis, in gaudio metent¹. » Et illud: « Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur². »

VI. (Hæc ergo diligentius attendentes, cogitemus illud quod de luxuria ac voluptate scriptum est: « Ad tempus, inquit, indulcat fauces, postea felle amarior invenitur³. » Et quia vita nostra in hoc sæculo quasi via esse cognoscitur, oportet nobis de labore ad requiem pervenire, quam de requie ad laborem: et melius est nobis in via brevi tempore laborare, ut postea in patria possimus ad æternum gaudium feliciter pervenire. Præstante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre, etc.)

¹ Psal. cxxv, 5. — ² Matth. v, 5. — ³ Prov. v, 3, 4.

SERMO CCCXL¹.*In die Ordinationis suce, II.*

I. SEMPER quidem me, ex quo humeris meis ista, de qua difficilis ratio redditur, sarcina imposita est, honoris mei cura sollicitat: verumtamen multo amplius hujusmodi consideratione permoveor, quando anniversarius ejus dies memoriam pristinam renovans ejus, ita eam mihi ponit ante oculos, ut quod jam antea suscepi, sic teneam, quasi hodie suscepturus accedam. Quid autem isto reformidatur in munere, nisi ne plus nos delectet quod periculosum est in nostro honore, quam quod fructuosum est in vestra salute? Adjuver igitur orationibus vestris, ut suam sarcinam mecum ferre dignetur. Cum oratis, etiam pro vobis oratis. Hæc enim mea sarcina, de qua nunc loquor, quid aliud quam vos estis? Orate mihi vere, sicut oro, ut non sitis graves. Nam Dominus Jesus sarcinam levem non diceret, nisi cum portante portaret. Sed et vos sustinete me, ut secundum præceptum Apostolicum, invicem onera nostra portemus, et sic adimpleamus legem Christi². Qui nobiscum si non portat, succumbimus: si nos non portat, occumbimus. Ubi me terret, quod vobis sum; ibi me consolatur, quod vobiscum sum. Vobis enim sum Episcopus, vobiscum sum Christianus. Illud est nomen suscepti officii, hoc gratiæ: illud periculi est, hoc salutis. Denique tanquam in mari magno illius actionis tempestate jactamur: sed

¹ Alias 39, ex Sirmondianis. — ² Gal. vi, 2

recolentes cujus sanguine redempti fuerimus, velut portum securitatis tranquillitate hujus cogitationis intramus; et in hoc proprie laborantes officio, in communi requiescimus beneficio. Si ergo plus me delectat, quod vobiscum emptus sum, quam quod vobis præpositus sum; tunc, ut Dominus præcipit, ero abundantius vester servus, ne ingratus sim pretio, quo vester merui esse conservus. Amare quippe debeo Redemptorem: et scio quid Petro dixit: « Petre, amas me? Pasce oves meas⁴. » Hoc semel, hoc iterum, hoc tertio. Interrogabatur amor, et imponebatur labor: quia ubi major est amor, minor est labor. « Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi²? » Si dicam hoc me retribuere, quod pasco oves ejus: etiam hoc facio: « Non ego, sed gratia Dei mecum³. » Ubi ergo retributor inveniar, cum ubique præveniar? Et tamen quia gratis amamus, quia oves pascimus, mercedem quærimus. Quomodo fiet istud? Quomodo convenit. Gratis amo ut pascam, et mercedem posco quia pasco? Nullo modo fieret hoc, nullo modo merces quæreretur ab eo qui gratis amatur, nisi merces esset ipse qui amatur. Nam si hoc retribuimus pro eo quod nos redemit, quia ejus pascimus oves; pro eo ipso quid retribuemus, quod nos fecit esse pastores? Mali namque pastores, quod a nobis absit, nostra malitia sumus: boni vero, quod ab illo nobis adsit, nisi ejus gratia esse non possumus. Unde et vos, fratres mei: « Præcipientes » rogamus, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis⁴. » Facite nostrum ministerium fructuosum. « Dei agricultura » estis⁵. » Extrinsecus accipite plantatorem atque rigatorem; intrinsecus vero incrementi datorem. Corripiendi sunt inquieti, pusillanimes consolandi, infirmi susci-

¹ Joan. xxi, 17. — ² Psal. cxv, 12. — ³ 1 Cor. xv, 10. — ⁴ 2 Cor. vi, 1. — ⁵ 1 Id. iii, 9.

piendi, contradicentes redarguendi, insidiantes cavendi, imperiti docendi, desidiosi excitandi, contentiosi cohibendi, superbientes reprimendi, litigantes pacandi, inopes adjuvandi, oppressi liberandi, boni approbandi, mali tolerandi, omnes amandi. In hac tanta, et tam multiplici ac varia rerum diversarum actione, adjuvate nos, et orando et obtemperando; ut nos vobis non tam præesse, quam prodesse delectet.

II. (Sicut enim vobis hoc expedit, ut pro salute vestra Dei misericordiam studeamus orare; ita et vos oportet pro nobis ad Dominum preces fundere. Ne hoc incongruum judicemus, quod Apostolum fecisse cognoscimus. Nam in tantum se apud Deum commendari orationibus cupiebat, ut ipse omni populo supplicaret dicens: «Orantes simul et pro nobis¹ etc.» Et ideo hoc debemus loqui, quod et nosmetipsos cohortari et vos possit instruere. Sicut enim nobis cum grandi timore ac sollicitudine cogitandum est, qualiter pontificatus officium sine reprehensione possimus implere: ita et a vobis observandum est, ut ad omnia, quæ vobis fuerint imperata, humilem studeatis habere obedientiam. Oremus ergo pariter, dilectissimi, ut episcopatus meus mihi prosit, et vobis. Mihi enim proderit, si facienda dicam; vobis si faciatis audita. Si enim et nos pro vobis, et vos pro nobis cum perfecto charitatis amore indesinenter oraverimus ad æternam beatitudinem, auxiliante Domino, feliciter veniemus.)

¹ Coloss. iv. 3.

S. AUR. AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI

SERMONES

AD POPULUM

CLASSIS IV.

SERMONES DE DIVERSIS.

SERMO CCCXLI¹.

De eo quod Christus tribus modis in Scripturis intelligitur: contra Arianos habitus.

I. DOMINUS noster Jesus Christus, fratres, quantum animadvertere potuimus paginas sanctas, tribus modis intelligitur et nominatur, quando prædicatur, sive per Legem et Prophetas, sive per Epistolas apostolicas, sive per fidem rerum gestarum, quas in Evangelio cognoscimus.

¹ Alias de Tempore, 40.